

2.
(2)
Zweiter Brief

f

J. N. J.

Ad Actum,

Scholastico - Oratorio - Valedictorium,

de **COMITIIS,**

Eorum utilitate, origine, & aliis circumstantiis,

In Auditorio, Scholæ Torgensis majori,

Anno MDCCXXII. d. XVI. Aprilis, hora VIII. antemer.

Habendum,

Quam humillime invitantur,

O. O. Honoratissimi Patroni & Auditores;

a

Petro Paulo Fecknone,

Lycei Torgensis Rectore.

Objecta movent sensus. Hunc philosophicum canonem nos, non modo ita intelligimus & accipimus, quasi tantum modo objecta sensuum, sensus ipsos, moverent & afficerent hominum; sed hunc in modum etiam eundem interpretatur: quod omnium pariter aliarum actionum objecta, quæcumque illa sint, operantem & agentem, ad hoc vel illud opus, ad hanc vel illam actionem impellant. Hanc sententiam nobiscum corroborare videntur, ut alios in campo eruditionis decertantes, jam silentio prætereamus, tam sacri quam profani Oratores: quippe qui ad tempus, occasionem hujus, & ad res in eodem actas, in studio & labore suo, sese accommodare soliti sunt, & adhuc solent; id quod omnibus notum, nec necesse est, ut ex orationibus Quintiliani, Hortensii, Ciceronis, Demosthenis, Buchneri, Mureti, & aliorum, aut ex sermonibus sacris, hujus vel illius sacri Oratoris, demonstretur. Nos, in nostro Lyceo, quotiescunque ratio exercitii oratorii requisiverat, hos, prout vires permiserant, secuti sumus. Nam, Anno MDCCXII. d. XXII. Xbris, Nativitatem Christi per typos illustratam, ob imminentem festum diem Incarnationis, ejusdem; Anno MDCCXV. d. XVI. Aprilis, Agnum paschalem ad Christum Salvatorem, secundum omnes circumstantias, cum applicatione ad Christum Salmonide, secundum omnes circumstantias, cum applicatione ad Christum Salvatorem, quia instabat festus dies paschatus; eodem Anno, d. XXVI. Sept. Quinarium mobile & immobile, quia scilicet quinque Lycei nostri cives, scilicet de quinario immobili; Anno MDCCXVI, d. III. Martii, Descriptionem Geographico-politicam Angliæ, ob certas tum temporis causas; eodem Anno, d. XXX. Martii, quarundam Europæ regionum statum, qualis tum temporis fuerat; eodem Anno, d. XXII. Sept. Duplicem Augustissimi Cæsaris, CAROLI VI. jam magna cum laude Imperantis, Felicitatem, tam ex Nativitate tum recens nati Filii, Archiducis Austriz, (qui vero, proh dolor! nimis maturè, vix exoriens, huic mortalitati ultimum vale dixit Deus Clementissimurè, resarciat hanc jacturam benignissimè & copiosissimè) quam etiam ex Victoria à Turcis reportata, eo temporis articulo, resulantem; An. MDCCXVII. d. IX. Septenarium sacrum, & eum quidem typicum, quia septem Lycei nostri cives, musis nostris valedicebant; eodem Anno, d. XIX. Augusti, artem medicam, quia is, qui solus tum valedicebat, studio medico se consecraverat; Anno denique MDCCXIX. d. XVII. Aprilis, Victoriæ & Triumphum Christi seu potè statim post Resurrectionem ejus, nobis maximè salutarem, materiam seu argumentum, exercitationibus oratoriis posueramus nostris. Cæterum, nunc quoque tempus id est, quod & objectum & materiam, labori nostro suppeditat: nos vero, cramben bis coctam apponere, & eadem chorda oberrare nolentes, ansam exercitii nostri oratorii, quam nobis comitia, charissimæ patriæ nostræ, quæ jam Dresdæ, seu in Serenissimi & Clementissimi nostri Regis & Electoris sede habentur, præbent, arripimus, & de iis, quantum vires permiserint debiles, Divina favente Gratia, dicturi & acturi sumus. Unde comitia nomen habeant, quomodo definiantur, & quam varia eadem sint, nos hic loci, hac enarratione super sedebimus: partim, quia id philologica scripta, præsertim Lexicon Hoffmanni, Latinæ linguæ thesaurus, Anno MDXLIII. Parisius, per typos luci publicè expositus, & alii; partim vero Historici, quorum, operum philologorum suffragio, Livius antesignanus habendus; partim denique antiquitarum, maximè Romanarum, Scriptores, utpote Rosinus, & ejusdem Epitomator, G. H. Nieupoortus, philologiæ studiosis, ante oculos sufficienter posterunt, ut jam non dicamus, quod quidam Lycei nostri Cives, de his rebus, pauca quædam, pro virili, dicturi sint; illa autem, quæ ad forum politicum & historicum pertinent, leviter attingemus. Logici, hujus vel illius

Martij

rei naturam, attributa & causas cognoscere volentes, quærere amant: an fit
quid fit? cur fit? nos hæc tria requisita ad comitia accommodamus, & quæ-
rimus pariter an eadem sint, id est, an in rerum natura existant. An comi-
tia sint, & an in rerum natura existant, dubium nullum est, nam tam sacra,
quam profana historia testatur, & eidem adjuncta experientia affirmat comi-
tia fuisse, & adhuc institui, certoque tempore haberi; Si non apud omnes,
terrarum orbem incolentes populos, certe tamen apud bene moratos, &
Republicam optimè constitutam habentes. Initium hujus probationis faci-
emus, à populo Dei Veteris Testamenti. Idem hic populus, post fune-
stam, in prælio cum Philistinis, cladem acceptam, in oppidum Misram, à
Samuele Propheta convocatus fuerat, non modo ad penitentiam agendam, sed
etiam ad deliberandum, quid impostero acturus esset. vid. 1. Sam. 7. Ibi-
dem convenerat, Regem electurus. vid. 1. Sam. 10. Idem hoc faciendi causa,
convenerat Sichimæ, vid. 2. Reg. 12. quæ urbs alias nominabatur Sichem, Sa-
lem, vel Sichar, in Trib. Ephr. vid. univers. Geogr. Lexic. Cellarii, p. 389. &
alibi, alia de causa, sæpius. Ut ad hist. prof. nos convertamus. Celebrab-
ant olim, & adhuc celebrant comitia, Germani. vid. Consult. polit. Thomæ
Lansii, & quidem in oratione contra Germ. p. nobis, 858. seq. Poloni pari-
ter. A. 1640. item 1643. & sæpius. vid. Theatr. Hist. & Chron. Christoph. Hel-
vici, p. nobis 163. Hungari similiter, vid. Autor alleg. A. 1614. p. nobis 154.
item A. 1659. quorum comitorum acta in manibus nostris sunt, nobis valde
grata, quia & Imperatorio sigillo, & subscriptione manus propria, beatissi-
mæ memoriæ Imperatoris, Leopoldi I. ornata sunt sub finem. Sveci deni-
que, & quidem A. 1603. Stockholmii. vid. Th. Hist. -Chron. Helv. p. 171. ut
alios populos taciti prætereamus, quid enim necesse est tantopere compro-
bare id, quod vel pueris notum, præsertim cum audiant: comitia provin-
cialia, jam in nostra dilectissima patria haberi. Ergo, omittis his quærimus:
an comitia jam ante, an demum post diluvium universale esse cæperint?
Sios hic cum Samuele Pufendorffio respondemus: quod demum post univer-
sale diluvium, quo vero anno, ignoratur. vid. Sam. Pufend. Introduc. in hist.
p. 1. & seq. Hoc unus, ex Lycei nostri alumnis peroraturis, fustus demon-
strabit. Quid tandem Comitia sint, dicent declamaturi juvenes, nos tan-
tum hoc hic adjimus: quod comitia sint ex numero earum rerum, quæ ad
jura Majestatis pertinent, nemo enim habet potestatem convocandi Comi-
tia, tam particularia quam universalia, nisi Imperans, penes quem est Ma-
jestas. Hoc affirmant nobiscum omnes viri, rerum politicarum gnari, & pa-
riter Majestati faventes; in horum censum jure referimus, beatæ memoriæ
Virum, Doctorem Waltherum; Professore quondam in Universitate Wit-
tenbergenfi, primo Mathematicum Superiorum, deinde vero SS. Theol. cele-
berrimum, Præceptorem nostrum, tum temporis devenerandum, cujus fi-
deli manu dictione, omnino ea didicimus, quæ jam tradimus, & quidem
ex Collegio ejusdem Phil. Pract. quod adhuc in nostris manibus est. Jam
denique occurrit quæstio: Cur comitia sint? Respondemus: primo ad Ho-
norem Dei, quicquid enim laude dignum, impulsu. Divino, in societate
humana, ab hominibus instituitur & introducit, id Honorem Dei promo-
vet; quis vero ista de comitiis legitimis in dubium vocabit? Deinde, sco-
pus & finis comitorum, est commodum Republicæ totius, quod iterum
nobiscum, viri, politica notitia instructi, omnes affirmant; nam profecto, si
comitia, eo, quo par est modo instituantur, celebrantur & habentur, ma-
gna utilitas ex iis tam in Imperantes quam in parentes, redundare solet, id
quod Historiæ & Experientia testantur. Cum ita est, gratias agimus quas
possumus maximas, nostro Serenissimo, nec non Clementissimo Regi, Electori
ac

ac Domino, quod in commodum dilectissimæ nostræ Patriæ, & aliarum provinciarum, Ditioni ejusdem adhzrentium, comitia convocavit; Deum vero Benignissimum enixissimè precamur, ut Eum per longam seriem temporum, cum tota ejusdem Celsissima, Serenissima, nec non Augustissima Domo, Salvum atque incolumem, conservare velit, quo porro, sub ejus plus quam Paterna & fideli Cura & Tutela, tuti vivere queamus! jam sequuntur illi, qui de eis, quæ jam paucis perstricta sunt, pro virili fufius dicent. Hæc autem eorum series est:

Andreas Müller, Sommerfelda Brandenb. de occasione dicendi.

Christophorus Fridericus Steuer, Pfoerthena Lusat. Infer. de onomatol. comit.

Johannes Samuel Schulte, Jütroboc. Saxo. de pragmatol. comit.

Joh. Christoph. Häußler, Torg. Misn. de comitiis legitimis.

Joh. Godofr. Wengel, Torg. Misn. de Comit. Dredl.

Joh. Aug. Puttich, Neida Misn. de comit. extraordinariis.

Joh. Christoph. Ullrich, Patin. Sax. de com. Israëlitarum.

Joh. Christian. Heinrich, Torg. Misn. de directione Divina, circa actiones hominum.

Joh. Godofr. Frölich, VVildenh. Misn. de antiq. Rom. comitiis.

Joh. George Schencke, Torg. Misn. de origine comitiiorum.

Christian. VVilhelm. Bude, Torg. Misn. de eadem materia.

Christian. Dan. Zimmer, Torg. Misn. de necessitate Magistratus.

Duo ex his, optime spei juvenes, nempe:

Christoph. Frid. Steuer, idioma Germano, & quidem stylo ligato. &

Joh. Christianus Heinrich, idiom. Lat. soluto, valedicent.

TORGÆ, LITERIS PETERSLIANIS.

78 M 437

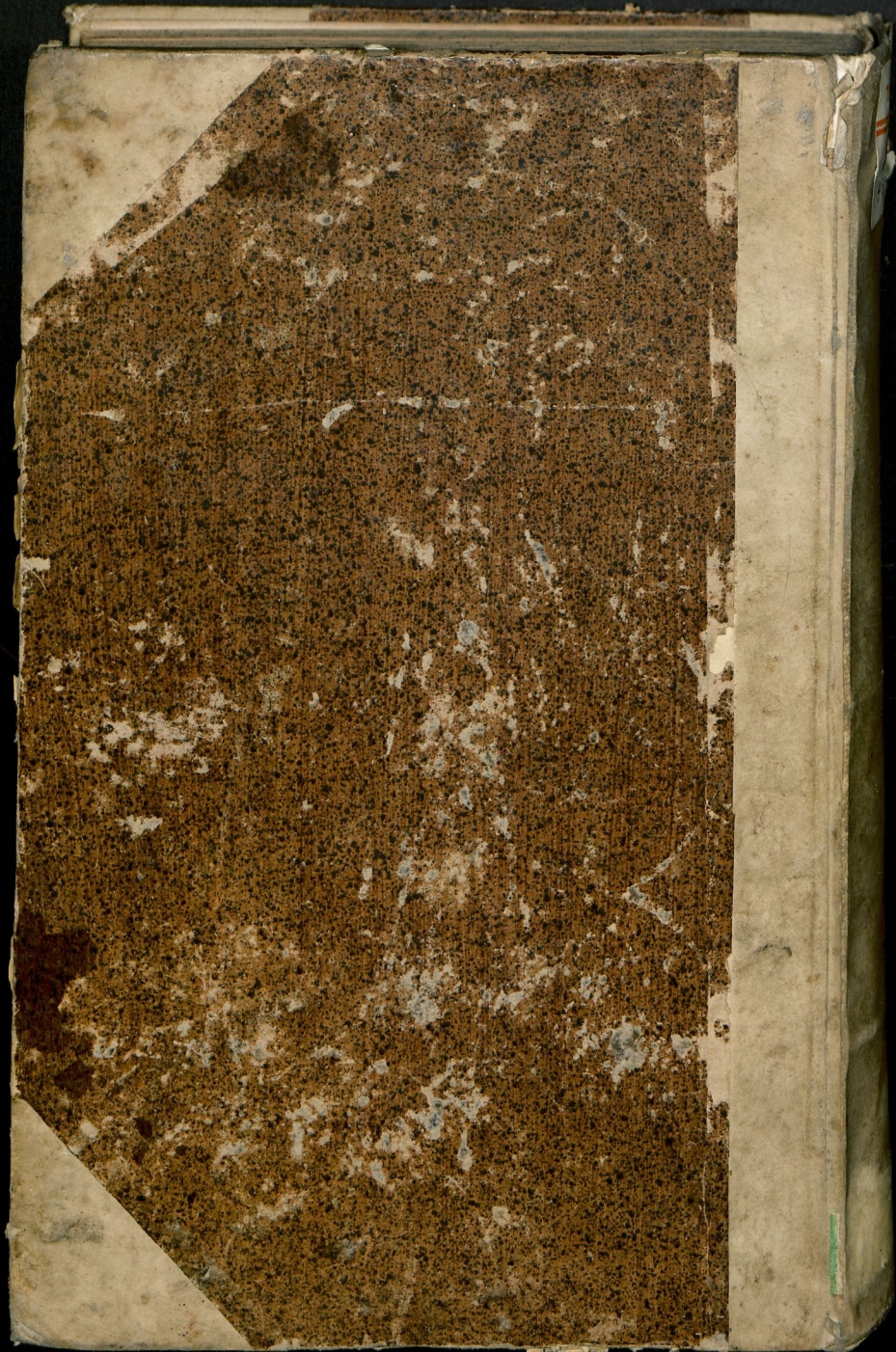
TA → 06

kein Rest.

nur 51. Stk veranlagt bisher

I

1077

J. N. J.

Ad Actum,

Scholastico - Oratorio - Valedictorium,

COMITIIS,

...igine, & aliis circumstantiis,

...holæ Torgensis majori,

VI. Aprilis, hora VIII. antemer.

abendum,

illime invitantur,

ni Patroni & Auditores;

ulo Fecknone,

rgensis Rectore.

